

Briselē, 2023. gada 14. martā
(OR. en)

7388/23

JAI 310
FREMP 74

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
Temats:	Padomes secinājumi par ES Pamattiesību hartas piemērošanu; Pilsoniskās telpas loma pamattiesību aizsardzībā un veicināšanā Eiropas Savienībā – Padomes secinājumi (2023. gada 10. marts)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par ES Pamattiesību hartas piemērošanu, kuros galvenā uzmanība pievērsta pilsoniskās telpas lomai pamattiesību aizsardzībā un veicināšanā Eiropas Savienībā un kurus Padome pieņēma 3936. sanāksmē, kas notika 2023. gada 10. martā.

Padomes secinājumi par ES Pamattiesību hartas piemērošanu;

Pilsoniskās telpas loma pamattiesību aizsardzībā un veicināšanā Eiropas Savienībā

Preambula

Eiropas Savienības Padome,

- a. **atgādinot** Līguma par Eiropas Savienību (turpmāk "LES") 2. pantu, kurā ir noteikts, ka Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas ir kopīgas dalībvalstīm un kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības;
- b. **uzsverot**, ka Eiropas Savienības Pamattiesību harta (turpmāk "Harta"), ko svinīgi pasludināja 2000. gada 7. decembrī, ir viens no atskaites punktiem Eiropas integrācijas procesā un mūsu kopīgās Eiropas identitātes simbols;
- c. **atgādinot**, ka dalībvalstis ir apņēmušās Hartā nostiprinātās tiesības un brīvības garantēt visiem cilvēkiem savā jurisdikcijā un nodrošināt, ka pamattiesības ir universālas, nedalāmas, savstarpēji atkarīgas un savstarpēji saistītas;

- d. **uzsverot**, ka Harta ir viens no modernākajiem un visaptverošākajiem juridiski saistošajiem pamattiesību instrumentiem un ka tā, ievērojot Hartas 51. panta 1. punktu, uzliek pienākumu visām Savienības iestādēm, struktūrām, birojiem un aģentūrām, kā arī dalībvalstīm, kad tās īsteno Savienības tiesību aktus, ievērot tiesības un principus, kā arī veicināt to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos;
- e. **uzsverot**, cik svarīgi ir pabeigt Savienības pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību konvencijai saskaņā ar LES 6. panta 2. punktu ¹, lai uzlabotu saskaņotību un konsekveni pamattiesību aizsardzībā un vēl vairāk stiprinātu pamattiesību aizsardzību Eiropā;
- f. **atgādinot** Savienības apņemšanos atbalstīt cilvēktiesību aizstāvjus visā pasaulē, tostarp, izmantojot Eiropas Savienības pamatnostādnes par cilvēktiesību aizstāvjiem un Eiropas Savienības cilvēktiesību aizstāvju mehānismu;
- g. **paužot nožēlu** par smagajiem un plaši izplatītajiem cilvēktiesību pārkāpumiem, ko izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, kā arī par izaicinājumiem cilvēktiesību jomā, ko radījusi Covid-19 pandēmija un klimata krīze, kā arī par dzīves dārdzības krīzes sekām. Šīs krīzes norāda uz to, ka pamattiesību un Savienības vērtību aizsardzību nevar uzskatīt par pašsaprotamu un ka tās var nodrošināt tikai demokrātiskā sabiedrībā, kuras pamatā ir tiesiskums. Tie ir nepārtraukti centieni un kopīga atbildība, kam vajadzīgas visu attiecīgo aktoru kopīgas pūles;

¹ Savienība pievienojas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Šī pievienošanās neietekmē Savienības kompetences, kā tās noteiktas Līgumos.

- h. **atzinīgi vērtējot** "Stratēģiju, lai stiprinātu Pamattiesību hartas piemērošanu ES" un tajā atjaunoto apņemšanos nodrošināt, ka Savienības iestādes un dalībvalstis izmanto pilnu Hartas potenciālu;
- i. **atzinīgi vērtējot** Komisijas dokumentu "2022. gada ziņojums par ES Pamattiesību hartas piemērošanu: Plaukstoša pilsoniskā telpa pamattiesību aizstāvēšanai ES" (turpmāk "2022. gada ziņojums par Hartu");
- j. **atzinīgi vērtējot** Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras (turpmāk "Pamattiesību aģentūra") darbu, piemēram, tās nesenos ziņojumus par pamattiesību aizsardzību izaicinājumu pilnā laikā, jo īpaši 2022. gada ziņojumu "Eiropas pilsoniskā sabiedrība – joprojām pakļauta spiedienam", un biļetenus par karu Ukrainā "Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekme uz pamattiesībām";
- k. **gaidot** konferenci "Pamattiesību aizsardzība krīzes laikā", ko 2023. gada 20. un 21. aprīlī rīkos Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Zviedrija. Konference nodrošinās forumu, lai apspriestu, kā struktūras, kuru uzdevums ir aizsargāt pamattiesības, Eiropas Savienībā var padarīt stabilākas un noturīgākas krīzes laikā, tostarp to, ko var mācīties no krīzēm – gan bijušajām, gan pašreizējām –, un kā vislabāk virzīties uz priekšu.

Pilsoniskās telpas loma pamattiesību aizsardzībā un veicināšanā Eiropas Savienībā

Eiropas Savienības Padome **atjauno** savu apņemšanos turpināt Pamattiesību hartas piemērošanu un **apstiprina** šādus secinājumus.

Eiropas Savienības Padome

1. **atgādina**, ka Hartā ir atzītas tiesības uz mierīgas pulcēšanās un biedrošanās brīvību (12. pants) un vārda un informācijas brīvību (11. pants);
2. **uzsver**, ka tiesības uz biedrošanās brīvību ir uzskatāmas par vienu no galvenajiem demokrātiskās un plurālistiskās sabiedrības pamatiem, jo tās ļauj pilsoņiem kopīgi rīkoties kopīgu interešu jomās un tādējādi veicina sabiedrisko norišu pienācīgu darbību ²;
3. **atzīst**, ka pilsoniskās sabiedrības aktoriem, lai efektīvi veiktu savus uzdevumus, visos līmeņos ir vajadzīgi atbilstoši un pietiekami cilvēkresursi, materiālie un finanšu resursi un ka brīvība meklēt, saņemt un izmantot šādus resursus ir tiesību uz biedrošanās brīvību neatņemama daļa ³. Šādai piekļuvei ir jāatbilst likumības principam un Savienības kopīgajām vērtībām;
4. **uzsver**, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijām (turpmāk "PSO") un cilvēktiesību aizstāvjiem ⁴ ir būtiska nozīme mūsu konstitucionālajās demokrātiskajās sabiedrībās, lai veicinātu un aizsargātu LES 2. pantā un Hartā nostiprinātās vērtības un tiesības un palīdzētu nodrošināt Hartas pareizu piemērošanu, tādējādi palielinot pamattiesību ietekmi uz cilvēku dzīvi. Tās ir neaizstājams elements līdzsvara un atsvara sistēmā veselīgā demokrātijā; nepamatoti to darbības telpas ierobežojumi var apdraudēt tiesiskumu;

² Saskaņā ar attiecīgo ECT judikatūru.

³ Sk. EDSO-ODIHR, Pamatnostādnes par biedrošanās brīvību (2015), 7. princips.

⁴ Šajos secinājumos ar "cilvēktiesību aizstāvjiem" saprot ne tikai PSO, bet arī valstu cilvēktiesību iestādes, līdztiesības iestādes un ombudu iestādes.

5. **uzsver**, ka LES 11. pantā tiek prasīts, ka Savienības iestādes dod pilsoņiem un apvienībām, kas tos pārstāv, iespēju izteikt savus viedokļus visās Savienības darbības jomās un publiski apmainīties ar tiem un ka iestādes uztur atklātu, pārredzamu un pastāvīgu dialogu ar minētajām apvienībām un PSO un veic plašas konsultācijas par jaunām iniciatīvām;
6. **atzīst**, cik vērtīga ir zināšanu apmaiņa un labas prakses apmaiņa starp dalībvalstīm par centieniem aizsargāt, atbalstīt un stiprināt PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, kā arī atziņas, kas gūstamas no dažādiem zināšanu avotiem, kurus apkopojusi, piemēram, Eiropas Komisija un Pamattiesību aģentūra;
7. ar bažām **atzīmē**, ka Pamattiesību aģentūras ziņojumi par pilsonisko telpu liecina par to, ka PSO tiek apstrīdētas un tādējādi tām tiek traucēts pildīt savas svarīgās funkcijas attiecībā uz pamattiesībām, demokrātiju un tiesiskumu visā Savienībā;
8. **uzsver**, cik svarīgi ir uzlabot konsultāciju mehānismus, lai nodrošinātu, ka PSO un cilvēktiesību aizstāvji tiek pienācīgi iesaistīti tiesību aktu un politikas sagatavošanas, īstenošanas un uzraudzības procesos.

Eiropas Savienības Padome aicina dalībvalstis:

9. **aizsargāt un veicināt** labvēlīgu vidi PSO un cilvēktiesību aizstāvjiem, lai tie varētu veikt savas darbības saskaņā ar Savienības vērtībām bez nepamatotas valsts iejaukšanās, kā to prasa ES un starptautiskie standarti;

10. **sagatavot vai veicināt** valsts cilvēktiesību iestāžu izveidi saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Parīzes principiem un pieņemt tiesisko regulējumu, kas tām ļautu neatkarīgi pildīt savas funkcijas, un nodrošināt tām attiecīgas pilnvaras un atbilstošus resursus, lai efektīvi veiktu savus uzdevumus;
11. **iecelt** – ja tas vēl nav izdarīts – Hartas kontaktpunktu vai uzticēt kādam esošam kontaktpunktam veicināt un koordinēt spēju veidošanu, informācijas apmaiņu un izpratnes vairošanu par Hartu;
12. **pastiprināt** centienus aizsargāt, atbalstīt un stiprināt PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, sniedzot tiem dažādas sadarbības iespējas;
13. **aizsargāt** pilsonisko telpu, nodrošinot, ka netiek pieņemti nevajadzīgi vai patvaļīgi ierobežojumi, piemēram, reģistrācijas prasības un nodokļu režīmi, kas nelabvēlīgā veidā īpaši vērsti pret pilsonisko telpu;
14. **aizsargāt** PSO un cilvēktiesību aizstāvjus cita starpā no apdraudējumiem, uzbrukumiem, vajāšanas par kritisku viedokļu paušanu un nomelnošanas kampaņām, kas vērstas pret organizācijām, personālu un brīvprātīgajiem, izmantojot aktīvus līdzekļus, piemēram, veicot mērķorientētas darbības šo jautājumu risināšanai, izveidojot uzraudzības mehānismus šādu apdraudējumu novēršanai, nodrošinot ātru identificēšanu, ziņošanu, izmeklēšanu un turpmākus pasākumus saistībā ar šādiem incidentiem un izveidojot īpašus atbalsta pakalpojumus pilsoniskās sabiedrības aktoriem;
15. **aizsargāt** iespēju PSO un cilvēktiesību aizstāvjiem būt drošībā un rīkoties neatkarīgi arī digitālajā telpā, cita starpā atrodot veidus, lai tehnoloģijas veicinātu iesaistīšanos un demokrātisku rīcību un tās netiktu izmantotas pilsoniskās sabiedrības aktoru telpas un to darbību ierobežošanai;

16. **atbalstīt** PSO, pievēršoties izaicinājumiem, kas saistīti ar finansējuma pieejamību, pieklūstamību tam un tā ilgtspēju, cita starpā nodrošinot taisnīgu sadali, ko panāk, izmantojot pārredzamus un nediskriminējošus kritērijus, publicējot un vispārēji izplatot uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus tā, lai tie būtu plaši pieejami, kā arī vienkāršojot piekļuvi elastīgam finansējumam visu lielumu PSO, tostarp, izmantojot digitalizāciju un jaunus inovatīvus sadales veidus. Vienlaikus būtu jāatzīst – lai aizsargātu PSO neatkarību, to finansējumam nevajadzētu būt atkarīgam tikai no publiskajiem līdzekļiem;
17. **stiprināt** pilsoniskās sabiedrības aktorus, nodrošinot plaša PSO klāsta jēgpilnu līdzdalību tiesību aktu un citu iniciatīvu izstrādē un īstenošanā visās attiecīgajās politikas jomās, kas var būt to konkrētajā darbības jomā, tostarp, izstrādājot finansēšanas iespējas;
18. **stiprināt** PSO, nodrošinot, ka tām ir iespēja novērtēt, kā ierosinātie juridiskie un politikas pasākumi var ietekmēt tās, to locekļus, to atbalstītājus vai pamattiesības plašākā nozīmē, un paust viedokli par to.

Eiropas Savienības Padome:

19. **atzinīgi vērtē** Komisijas darbu saistībā ar pilsoniskās telpas lomu pamattiesību aizsardzībā

un veicināšanā Eiropas Savienībā un jo īpaši ņem vērā:

- 2022. gada ziņojumu par Hartu;
- Stratēģijā, lai stiprinātu Pamattiesību hartas piemērošanu ES ("Hartas stratēģija"), minētās apņemšanās nolūkā atbalstīt labvēlīgu vidi pilsoniskās sabiedrības aktoriem un vērsties pret pasākumiem, ar kuriem pārkāpj Savienības tiesību aktus, tostarp Hartu, ja tie ietekmē pilsoniskās sabiedrības organizācijas;
- gada ziņojumus tiesiskuma jomā;
- tiesību akta priekšlikumus par līdztiesības iestāžu standartiem ⁵.

Eiropas Savienības Padome aicina Komisiju:

20. **aizsargāt** PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, turpinot centienus veicināt un aizsargāt

demokrātiju, tiesiskumu un pamattiesības visās attiecīgajās politikas jomās, tostarp,

nodrošinot saskaņotību starp Savienības pieeju cilvēktiesību aizstāvju aizsardzībai gan ārējā,

gan iekšējā līmenī;

⁵ Priekšlikums Padomes Direktīvai par līdztiesības iestāžu standartiem attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi pret personām neatkarīgi no viņu rases vai etniskās piederības, vienlīdzīgu attieksmi nodarbinātības un profesijas jomā pret personām neatkarīgi no viņu reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas, vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm sociālā nodrošinājuma jautājumos un attiecībā uz piekļuvi precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu un par Direktīvas 2000/43/EK 13. panta un Direktīvas 2004/113/EK 12. panta svītrotāšanu) un priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par līdztiesības iestāžu standartiem attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi un iespēju vienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem nodarbinātības un profesijas jautājumos un par Direktīvas 2006/54/EK 20. panta un Direktīvas 2010/41/ES 11. panta svītrotāšanu (15902/22).

21. **atbalstīt** PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, daudzgadu finanšu shēmas ietvaros turpinot nodrošināt atbilstošu un pieejamu finansējumu, ko panāk, izmantojot attiecīgas finansēšanas programmas, piemēram, programmu "Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības". Viss šāds finansējums ir jāizmanto saskaņā ar Savienības kopīgajām vērtībām, kas nostiprinātas LES 2. pantā un Hartā;
22. **atbalstīt** visu lielumu, līmeņu un kapacitātes PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, lai tiem būtu iespēja izmantot ES līdzekļus, cita starpā vienkāršojot atklātus uzaicinājumus, pastiprinot atbalstu potenciālajiem pieteikumu iesniedzējiem un turpinot inovatīvas pieejas, piemēram, starpnieku sniegtu finansiālu atbalstu trešām pusēm (PSO), kā arī pamatfinansējumu organizācijām;
23. **stiprināt** PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, uzturot atklātu, regulāru, pārredzamu un iekļaujošu dialogu un turpinot centienus izveidot atbilstošus mehānismus un pamatnostādnes, lai PSO un **cilvēktiesību** aizstāvji varētu sniegt ieguldījumu attiecīgajos lēmumu pieņemšanas procesu posmos, tostarp iniciatīvās, kas ietekmē tos vai pamattiesības;
24. **stiprināt** PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, integrējot iespējas tos jēgpilni iesaistīt visās politikas un likumdošanas jomās;
25. **stiprināt** PSO un cilvēktiesību aizstāvjus, pildot 2022. gada ziņojumā par Hartu pausto apņemšanos uzsākt mērķorientētu dialogu ar ieinteresētajām personām, organizējot virkni tematisku semināru par pilsoniskās telpas aizsardzību un pievēršoties tam, kā Eiropas Savienība var turpināt paplašināt savu lomu, lai aizsargātu, atbalstītu PSO un tiesību aizstāvjus un nodrošinātu tiem pilnvērtīgas iespējas 2022. gada ziņojumā par Hartu identificēto izaicinājumu un iespēju risināšanai.